Zdrowa pobożność maryjna

ks. prof. dr hab. Marek Chmielewski
www.marekchmielewski.eu

Nałęczów „Promień”, 14 V 2022 r.

Chrześcijaństwo w Polsce jest maryjne

- najstarsze kościoły mają tytuły maryjne
- najstarsze zabytki literackie – *Bogurodzica*
- średniowieczne nurty duchowości zainspirowane maryjnością – *compassio Mariae*

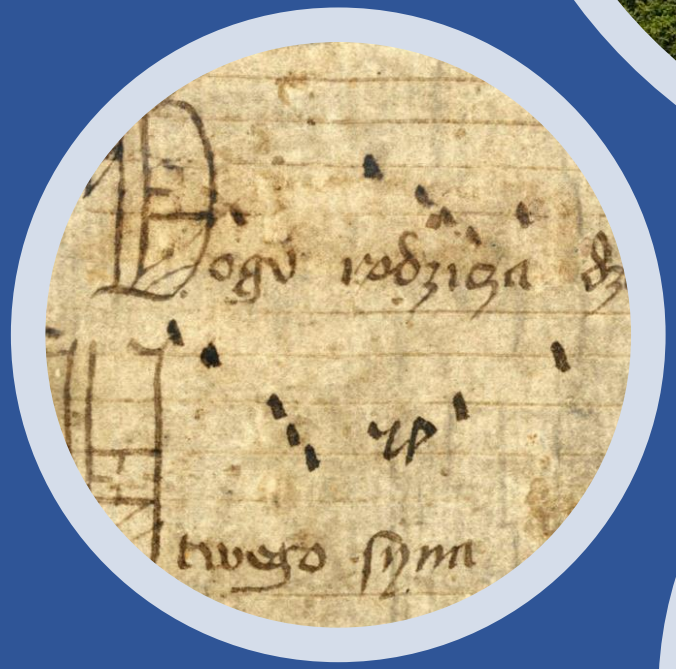

Liturgia nasiąknięta treściami maryjnymi, 1

Uroczystości:

- Niepokalanego Poczęcia (8 XII)
- Świętej Bożej Rodzicielki (1 I)
- Zwiastowania (25 III)
- Wniebowzięcia (15 VIII)
- Królowej Polski (3 V)
- Matki Bożej Częstochowskiej (26 VIII)

Liturgia nasiąknięta treściami maryjnymi, 2

Święta:

- Ofiarowanie (2 II)
- Matki Kościoła
- Nawiedzenia NMP (31 V)
- Narodzenia NMP (8 IX)

- Matki Bożej Królowej (22 VIII) - dawniej

Liturgia nasiąknięta treściami maryjnymi, 3

Wspomnienia obowiązkowe:

- – NMP Wspomożycielki Wiernych (24 V)
- – Niepokalanego Serca NMP (sobota po uroczystości NSJ)
- – NMP z Góry Karmel (16 VII)
- – NMP Bolesnej (15 IX)
- – Ofiarowanie NMP (21 XI)

Liturgia nasiąknięta treściami maryjnymi, 4

Wspomnienia dowolne (wybrane):

- Najświętszej Maryi Panny z Lourdes (11 II)
- Matki Bożej Fatimskiej (13 V)
- Najświętszego Imienia Maryi (12 IX)
- Najświętszej Maryi Panny Różańcowej (7 X)

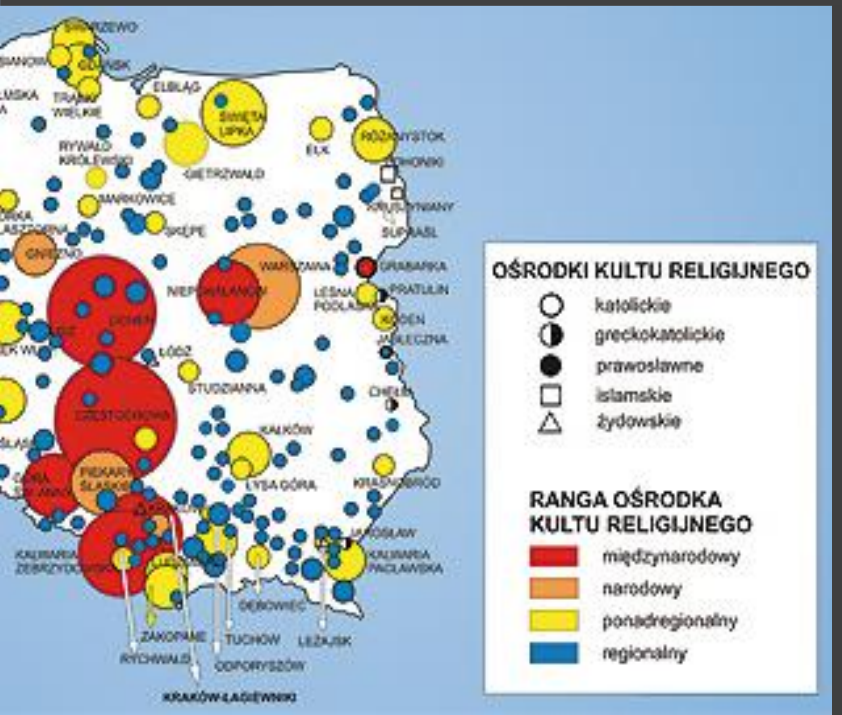

Polskie sanktuaria i pielgrzymowanie

Około 400 sanktuariów maryjnych w Polsce
z koronowanymi wizerunkami

Około 7 milionów pielgrzymujących Polaków, głównie do sanktuariów maryjnych

Maryjność

duchowość Maryi

duchowość maryjna

pobożność maryjna

Postawa Maryi względem:

- Przenajświętszej Trójcy – Arcydzieło Stworzenia
- Boga Ojca – Córa Ojca
- Syna Bożego – Matka Syna
- Ducha Świętego – *Pneumatofora*, Oblubienica Ducha Świętego (*sacrarium*)
- Kościoła (ludzi) – Matka Kościoła

Ecce Ancilla Domini – fiat mihi secundom verbum tuum **– pokora i służebność**

Duchowy wymiar dogmatów maryjnych

Święta Boża Rodzicielka

Zawsze Dziewica

Maryja

Niepokalana

Wniebowzięta

Duchowość maryjna

- ✓ Od początku jest obecna w życiu wspólnot chrześcijańskich.
- ✓ Dogmatycznie została potwierdzona od Soboru Efeskiego (431 – dogmat Bożego Macierzyństwa).
- ✓ Jako ustrukturalizowana refleksja teologiczna pojawia się w XVII w. (S. Fenicki, *Mariae mancipium*, J. Chomentowski, *Pętko NMP*, Lublin 1632).
- ✓ Uprawiana w stylu neoscholastycznym nabiera cech apologetycznych na przełomie XIX i XX w.
- ✓ Przełom na Soborze Watykańskim II – mariologia w eklezjologii (VIII rozdział konstytucji *Lumen gentium*).
- ✓ Obecnie zamiast mariologii chrystotypicznej zbyt mocno wyakcentowana mariologia eklezjotypiczna i antropocentryczna.

duchowość
maryjna

maryjny
wymiar
duchowości
katolickiej

Maryjny wymiar duchowości chrześcijańskiej

„[…] oba wyrażenia są prawidłowe: pierwsze, «**duchowość maryjna**», używana wielokrotnie przez Jana Pawła II, jest prostsza i bezpośrednio wskazuje na specyficzny aspekt maryjny, który ma być uwypuklony; drugie wyrażenie, «**maryjny wymiar duchowości**», jest bardziej złożone, podkreśla jedność duchowości chrześcijańskiej, podatne jest jednak na dalsze uszczegółowienia oparte na doświadczeniu historycznym oraz ukazuje, że duchowość chrześcijańska, która bierze początek od Chrystusa i do Niego stale się odnosi, ma w sobie wymiar maryjny, który nie jest jednak czysto opcjonalny”.

Matka Pana. Pamięć – obecność – nadzieja. Niektóre aktualne zagadnienia dotyczące postaci i misji Najświętszej Dziewicy Maryi (Watykan 2000).

Pobożność maryjna

„Chodzi zaś tutaj nie tylko o samą **naukę wiary**, ale także o **życie z wiary** — w tym wypadku więc o autentyczną «duchowość maryjną» w świetle całej Tradycji, a w szczególności o taką duchowość, do jakiej wzywa nas Sobór. Zarówno **duchowość maryjna, jak i odpowiadająca jej pobożność**, znajdują przebogate źródła w historycznym doświadczeniu osób i wspólnot chrześcijańskich żyjących pośród różnych ludów i narodów na całym globie” (RM 48).

Rozwój pobożności ludowej w Kościele

„Termin «pobożność ludowa» oznacza różne manifestacje kultyczne o charakterze prywatnym lub wspólnotowym, które w ramach wiary chrześcijańskiej są przeważnie wyrażane nie na sposób liturgii, lecz w formach wywodzących się z ducha poszczególnych narodów lub grup społecznych i ich kultury” (DPLL 9).

pobożność ludowa ⟷ **liturgia**

Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium o pobożności ludowej i liturgii. Zasady i wskazania* (17 XII 2001.

Formy pobożności maryjnej

Istotą jest kształtowanie postaw mariotypicznych poprzez:

- **wzywanie Maryi** (głównie w modlitwie, np. „Pod Twoją obronę”),
- **sławienie** (Boga z Maryją, Boga za Maryję, Maryi w Bogu — por. Łk 1, 42-45),
- **pozdrawianie** (za przykładem Archanioła Gabriela, np. „Zdrowaś Maryjo” lub wezwaniami z Akatystu, Godzinek…),
- **uznawanie** (Jej roli w dziele zbawienia; Ją za Matkę Boga, Niepokalaną, zawsze Dziewicę, Wniebowziętą — 4 dogmaty maryjne),
- **naśladowanie** — jest to istota kultu maryjnego,
- **zawierzenie** — w duchu św. Jana Pawła II „Totus Tuus”; dawniej była to idea „niewolnictwa maryjnego” (S. Fenicki, J. Chomentowski – Lublin 1632, św. Ludwik Griginon de Montfort).

Zasady pobożności maryjnej

Paweł VI adhortacja ***Marialis cultus*** (z 2 II 1974) podaje zasady:

- **trynitarna** (Córa Boga Ojca, Matka Syna Bożego, Oblubienica Ducha Świętego)
- **chrystologiczna** (*Per Mariam ad Jesum*)
- **pneumatologiczna** (*Pneumatofora; Sacrarium*)
- **eklezjologiczna** (*Mater Ecclesiae – Ecclesia Mater)*
- **biblijna** (nic o Maryi, czego nie ma w Biblii)
- **liturgiczna** (pierwszeństwo liturgii przed pobożnością maryjną)
- **ekumeniczna** (szukać tego co łączy, a nie dzieli)
- **antropologiczna** (Maryja realny człowiek, realna kobieta)
- **naśladowania** (postawa wiary, posłuszeństwa – *fiat*, ofiary i służby)
- **hierarchii nabożeństw** (Zdrowaś Mario, Anioł Pański Magnificat, Różaniec)

Madonna Ciszy, klasztor pokamedulski „Pustelnia Złotego Lasu” w Rytwianach

Praktyki pobożności maryjnej

Najbardziej typowe w Polsce:

- Różaniec (zob. list ap. *Rosarium Virginis Mariae*),
- różne koronki i modlitwy *(Sub Tuum Praesidium*),
- Anioł Pański (*Regina coeli laetare*),
- Godzinki o Niepokalanym Poczęciu NMP,
- Litania loretańska,
- Akatyst,
- akt oddania i zawierzenia (np. *Totus Tuus*)
- szklaplerz i medalik (Cudowny Medalik)
- kult ikon i obrazów, kapliczek
- nawiedzanie sanktuariów (np. Jasna Góra) i pielgrzymki
- 5 pierwszych sobót miesiąca
- inne

Obraz Matki Bożej Miłosierdzia
w Skarżysku-Kamiennej

Dziękuję za uwagę!